

§ 97

Vuoden 2027 talousarvion valmistelu

§ 87

Kunnanhallitus 14.04.2026 § 55

Kunnan talousarvion ja taloussuunnitelman valmistelu vuodelle 2027 on käynnistymässä kevään aikana. Valmistelun pohjaksi on tarkoitus käydä kunnanhallituksen evästyskeskustelu.

Talouden ja toiminnan suunnittelun pohjana ovat vuoden 2025 tilinpäätös, vuoden 2026 talousarvio, talouden tasapainotusryhmän loppuraportti sekä kuntastrategian päivitetty tavoiteosio, jotka yhdessä muodostavat kokonaiskuvan valtuustokauden tavoitteista, talouden tilanteesta, toimintaympäristön muutoksista ja toiminnan keskeisistä sopeuttamis- ja kehittämistarpeista.

Noin 38 000 euroa ylijäämäinen vuoden 2025 tilinpäätös oli merkittävästi alkuperäisiä odotuksia parempi, mikä vahvistaa kunnan taloudellista asemaa verrattuna keväällä 2025 tehtyihin ennusteisiin. Tilikauden tulosta paransivat sekä menokehityksen hallinta että kertaluonteiset erät kuten harkinnanvarainen valtionosuuden korotus.

Vuoden 2026 alkuperäinen talousarvio on noin 400 000 euroa alijäämäinen, mikä osoittaa edelleen merkittävää talouden sopeutustarvetta. Erityisen huolestuttavaa on työllisyydenhoidon menojen merkittävä kasvu vuodesta 2025 alkaen. Vuoden 2026 talousennustetta parantaa osaltaan Pohjois-Satakunnan Seutuverkko Oy:n osakkeiden myynnistä kertyvä noin 300 000 euron myyntivoitto. Vaikutus ei kuitenkaan ole pysyvä, eikä se näin ollen poista rakenteellisia talouden haasteita.

Talouden tasapainotusryhmän esittämät toimenpiteet vahvistavat talouden kestävyyttä erityisesti keskipitkällä aikavälillä, mutta edellyttävät johdonmukaista ja onnistunutta toimeenpanoa. Kokonaisuutena talouden näkymät ovat aiempaa vakaammat, mutta vuoden 2027 talousarvion valmistelussa on perusteltua edetä varovaisen maltillisin ja realistisin lähtöoletuksin. Vuoden 2027 verorahoituksen määrää on haasteellista arvioida ennen VM:n alustavien valtionosuuslaskelmien julkistusta.

Valmistelija Mikko Airaksinen

Esittelijä **kunnanjohtaja Mikko Airaksinen**

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää käydä evästyskeskustelun vuoden 2027 talousarvion valmistelun keskeisistä periaatteista ja jatkovalmistelun suuntaviivoista kuntastrategian tavoitteiden, talousennusteiden sekä talouden tasapainotusryhmän loppuraportin pohjalta.

Päätös

16.06.2026

§ 97

Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Kunnanhallitus 26.05.2026 § 87

Valtiovarainministeriö ja Kuntaliitto ovat julkaisseet toukokuussa alustavat laskelmat vuoden 2027 valtionosuuksista ja verotuloista. Alustavien arvioiden perusteella verorahoitus kasvaa ensi vuonna noin 100 000 euroa vuoden 2026 hyväksytyyn talousarvioon nähden.

Kustannuksia vuodelle 2027 lisäävät erityisesti työ- ja virkaehtosopimusten korotukset sekä kasvussa olevat työllisyydenhoidon kustannukset. Verorahoitusennusteet sekä kustannuspaineet huomioiden talouden tasapainotustarve kasvaa odotetusti kuluvaan vuoteen nähden.

Valtuusto hyväksyi 23.4.2026 /12 § kuluvalle valtuustokaudelle kuntastrategiaa koskevat tavoitteet, joihin vuoden 2027 talousarvion tavoiteasetanta perustuu. Talousarvion laadintaohjeissa on mahdollista painottaa haluttuja tavoitteita vuoden 2027 toiminnan suunnittelussa talouden ja toimintaympäristön tilanne huomioiden.

Vuoden 2027 talousarvion laadintaohjeet on tarkoitus antaa kunnanhallituksen kokouksessa 16.6.2026. Ohjeistuksen valmisteluun liittyen on hyvä käydä asiasta evästyskeskustelu asiasta.

Valmistelija Mikko Airaksinen

Esittelijä **kunnanjohtaja Mikko Airaksinen**

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää käydä evästyskeskustelun vuoden 2027 talousarvion laadintaohjeistuksen valmistelusta kokouksessa annetun selvityksen pohjalta.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Täytäntöönpano

Kunnanhallitus 16.06.2026 § 97

98/02.02.00/2026

Talousarvion ja -suunnitelman valmistelusta, rakenteesta ja sisällöstä sekä sen hyväksymisestä, muuttamisesta ja sitovuudesta säädetään kuntalain 110 pykälässä seuraavasti:

16.06.2026

§ 97

"Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvion valmistelusta vastaa kunnanhallitus sekä kukin toimielin omalla tehtäväalueellaan. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvioon tulee ottaa toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä tulee osoittaa, miten rahoitustarve muutoin katetaan. Talousarviossa ja suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvion valmistelusta vastaa kunnanhallitus sekä kukin toimielin omalla tehtäväalueellaan. Kunnanhallituksen tulee antaa ohjeet vuoden 2027 talousarvion ja taloussuunnitelman 2028–2029 laadinnasta.

Talousarviossa asetettavat toiminnalliset tavoitteet

Vuoden 2027 talousarvio laaditaan valtuuston 23.4.2026 / 12 § vahvistaman vuosien 2026–2029 kuntastrategian sekä strategiaa täydentävän tavoite- ja toimenpideohjelman mukaisesti. Strategian neljä pääteemaa ovat väestön viihtyvyys, työllisyys ja elinvoimaisuus, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö sekä tasapainoinen talous.

Toiminnalliset tavoitteet tulee laatia siten, että ne perustuvat kuntastrategian pääteemoihin sekä tavoite- ja toimenpideosiossa esitettyihin tavoitteisiin. Tavoitteiden tulee olla konkreettisia, mitattavia ja tuloksia aikaansaavia.

Vuoden 2027 talousarviossa toiminnalliset tavoitteet tulee kohdentaa erityisesti seuraaviin tavoite- ja toimenpideohjelmassa asetettuihin strategisiin tavoitteisiin:

- Kunnan talouden kestävyys ja päätöksenteon taloudellinen ennakointi
- Kunnallisveroprosentin alentamiseen tähtäävien toimenpiteiden jatkaminen taloutta tasapainottaen
- Paikallisen yrittäjyyden kasvattaminen ja uuden yritystoiminnan sijoittumisen edistäminen
- Henkilöstön osaamisen jatkuva kehittäminen ja ajantasainen osaaminen sekä valmius vastata palvelutarpeiden muutoksiin

Toiminnan läpileikkaavana teemana vuonna 2027 lisätään palautteen keräämistä palveluiden saavutettavuuden varmistamiseksi ja laadun kehittämiseksi.

16.06.2026

§ 97

Kunnanhallitus on 5.5.2026/ 72 § hyväksynyt toimenpidepaketin talouden tasapainotustoimista. Toimielinten tulee huomioida päätöksen mukaiset tasapainotustoimet omassa talousarvioesityksessään.

Talousarvion laatimistaso ja sitovuus

Käyttötalouden määrärahojen osalta talousarvion sitova taso valtuustoon nähden on tulosalue. Verorahoituksen osalta sitovuustasona on sekä verotulojen ja valtionosuuksien yhteismäärä. Investointiosan osalta sitovuustaso valtuustoon on hankekohtainen.

Taloudelliset lähtökohdat vuodelle 2027

Pomarkun kunnan tilinpäätös vuodelta 2025 on 37 583 euroa ylijäämäinen. Ilman harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta tilinpäätös oli muodostunut noin 150 000 euroa alijäämäiseksi. Kertynyttä ylijäämää kunnan taseessa 31.12.2025 oli 2 434 866 euroa. Vuoden 2026 muutettu talousarvio on 83 617 euroa alijäämäinen. Muutettu talousarvio sisältää 320 000 euroa kertaluontoisia myyntivoittoja. Vuoden ensimmäisellä kolmanneksella toimintajäämän (nettomeno) kertymävauhti vastaa pääpiirteissään talousarviota.

Kunta-alan työehtosopimusten korotukset koko sopimuskauden 2025-2028 osalta ovat yhteensä yli 7 %. Talousarvion 2027 raamituksessa palkkojen osalta varaudutaan noin 4,8 %:n kasvuun suhteutettuna tämänhetkiseen palkkatasoon. Nykyisellä henkilöstöresurssilla henkilöstömenot kasvavat vuonna 2027 noin 200 000 euroa vuoden 2026 talousarvioon nähden.

Heikon työllisyystilanteen sekä lakimuutosten seurauksena työllisyyden hoidon kustannukset ylittävät todennäköisesti vuoden 2026 talousarvion määrärahavarausten ja riski menojen kasvuun on ilmeinen myös vuonna 2027. Nettomenojen kasvupainetta lisäävät myös mahdolliset muutokset hyvinvointialueen vuokraamien tilojen osalta sekä metsänmyyntituottojen lasku kuluvaan vuoteen nähden.

Vuoden 2027 kunnallisverotilitysten määräksi on Kuntaliiton verokehikossa arvioitu noin 3 973 000 euroa, mikä on noin 20 000 euroa enemmän vuoden 2026 kertymäärävioon nähden. Myös yhteisöveron ja kiinteistöveron ennustetut kertymät kasvavat vain hienoisesti vuoden 2026 ennusteen tasosta. Verokehikon mukainen arvio tilivuodelle 2027 kirjattavista verotuloista yhteensä on noin 5 113 000 euroa. Verokehikon ennusteen mukaan verotulot kasvavat noin 60 000 euroa vuodesta 2026.

Kuntaliiton ja Valtiovarainministeriön alustavissa laskelmissa vuoden 2027 valtionosuuksien enimmäismääräksi on arvioitu 1 800 000 euroa. Laskelmien perusteella valtionosuuksien ennakoitu määrä vuoden 2026 talousarvioon nähden on 60 000 euroa pienempi.

Edellä mainittujen ennakkotietojen perusteella Pomarkun kunnan verorahoitus (verotulot ja valtionosuudet) vuonna 2027 olisi maksimissaan yhteensä noin 6 913 000 euroa eli noin 138 000 euroa enemmän kuin vuoden 2026 talousarviossa.

Talouden tasapainotustarve suunnitelmakaudella 2027-2029

16.06.2026

§ 97

Verorahoituksen ennakoitaan kehittyvän vain maltillisesti, samalla kun käyttötalouden nettomenoihin kohdistuu kasvupainetta. Tämän vuoksi talouden tasapainotustarve kasvaa tulevilla suunnittelukaudella. Vuoden 2026 talousarvion tavoitteena on, että kunnan talous on tasapainossa viimeistään vuonna 2029. Alustavan arvion mukaan tasapainotustarve on 0,3–0,5 milj. euroa. Arvio tarkentuu syksyn aikana, kun vuoden 2026 toteuma-arvio ja verorahoitusennusteet päivittyvät. Talouden tasapainottaminen edellyttää uusia säästötoimia toukokuussa hyväksytyin toimenpideohjelman lisäksi.

Talousarvion laadintaperiaatteet

Vuoden 2027 talousarvioesitys laaditaan siitä lähtökohdasta, että kunnan järjestämistä kuuluviin tehtävien nykyinen palvelutaso pystytään säilyttämään. Uusia menokehitystä lisääviä toimintoja ei voida käynnistää muutoin kuin pakottavista syistä.

Toimielinten tulee talousarvioesityksissään arvioida suunnitelmavuosiin kohdistuvat merkittävät toiminnalliset muutokset ja huomioida niiden vaikutus kyseisten vuosien tulo- ja menomäärärahoihin.

Henkilöstöressurssin tarvetta tulee arvioida erittäin kriittisesti. Talousarvioesitykseen tulee sisällyttää perustelut henkilöstömuutosesityksille sekä muutosten taloudelliset vaikutukset talousarviovuodelle ja/tai suunnitelmavuosille.

Kaikista ei-välttämättömistä hankinnoista tulee pidättäytyä. Kustannuksia tulee jokaisella tasolla tarkastella huolellisesti ja pohtia, voidaanko palvelut järjestää jatkossa nykyistä kustannustehokkaammalla tavalla.

Maksut ja taksat on tarkistettava ajan tasalle vastaamaan tuotantokustannuksia.

Kaikki yli 15 000 euron hankkeet (myös irtaimisto) budjetoidaan talousarvion investointiosaan.

Lautakuntien tulee tehdä yksilöity ehdotus investointihankkeista ja toimittaa se tiedoksi tekniselle toimialalle, joka laatii yhdistelmän kaikista investoinneista jatkokäsittelyä varten.

Talousarvion suunnittelukehys

Verorahoitusarviot sekä keskeisimmät vuoden 2027 kustannustekijät huomioiden vuoden 2027 alustava toimintakatekehys on 6,5 milj. euroa. Toimintakatteen kasvu vuoden 2026 alkuperäiseen talousarvioon saa olla enintään 0,7 %. Tiedossa olevat kustannuspaineet huomioiden tavoitteen saavuttaminen edellyttää toimielimiltä merkittäviä talouden ja toiminnan tehostamistoimenpiteitä. Toimintakatetavoitteen perusteella vuoden 2027 talousarvio on 300 000 euroa alijäämäinen. Esityslistan liitteenä on alustavan toimintakehityksen perusteella muodostuva tuloslaskelmaennuste vuodelle 2027.

Toimielinten tulee laatia talousarvioesityksensä siten, että toimintakatteen kasvu saa olla enintään 0,7 %. Toimielinikohtaista euromääräistä kehystä ei anneta tässä vaiheessa. Kunnanhallitus arvioi elokuussa viimeisimpien

16.06.2026

§ 97

verorahoitusennusteiden sekä vuoden 2026 talouden toteumatietojen perusteella tarvetta päivittää ja /tai kohdentaa talousarviokehystä ja täydentää lautakunnille annettua ohjeistusta.

Toimialojen tulee antaa esityksensä vuoden 2027 talousarvioksi ja taloussuunnitelmaksi vuosille 2027 - 2028 viimeistään 25.9.2026 mennessä. Hallintotoimi antaa talousarvion laadintaa varten esihenkilöille erillisen toimintaohjeistuksen elokuussa.

Vuoden 2027 talousarvion alustava käsittelyaikataulu on seuraava:

25.9.2026	Lautakuntien talousarvioesitykset
vko 42	Valtuuston talousarvioseminaari
13.11.2026	Valtuusto päättää vuoden 2027 veroprosenteista
17.11.2026	TA 2027, 1. käsittely kunnanhallituksessa
24.11.2026	TA 2027, 2. käsittely kunnanhallituksessa
1.12.2026	Kunnanhallituksen talousarvioesitys valtuustolle
10.12.2026	Valtuusto käsittelee vuoden 2027 talousarvion

Hallintosäännön 69 §:n mukaan kunnanhallitus hyväksyy suunnittelukehykset ja talousarvion laadintaohjeet.

Valmistelija Mikko Airaksinen

Esittelijä **kunnanjohtaja Mikko Airaksinen**

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää

- vahvistaa vuoden 2027 talousarvion valmistelun pohjaksi alustavan käyttötalouden toimintakatekehysten 6,5 milj. euroa. Toimintakate voi kasvaa enintään 0,7 % vuoden 2026 alkuperäiseen talousarvioon nähden.

- antaa toimielimille selostusosassa esitetyn mukaiset laadintaohjeet vuoden 2027 talousarviovalmisteluun.

Toimielinten tulee antaa esityksensä vuoden 2027 talousarvioksi ja vuosien 2028-2029 taloussuunnitelmaksi 25.9.2026 mennessä.

- tarkentaa / täydentää ohjeistusta tarvittaessa syksyllä viimeisimpien verorahoitusennusteiden sekä vuoden 2026 talouden toteumatietojen perusteella.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Merkitään, että Juha Salmio poistui kokouksesta päätöksenteon jälkeen.

Täytäntöönpano

esihenkilöt
taloussuunnittelija-isännöitsijä Niklas Sahama
toimialasihteeri Hanna Pohjatalo
toimialasihteeri Minna Mäkinen